

EFFECTS OF INTEGRATED REPORTING IN THE STAKEHOLDER COMMUNICATION PROCESS

EFECTELE RAPORTĂRII INTEGRATE ÎN PROCESUL DE COMUNICARE CU PĂRȚILE INTERESATE

Ana-Carolina BĂRBIERU,⁴³ PhD Student

Svetlana MIHAILA,⁴⁴ PhD

Veronica GROSU,⁴⁵ Habilitated Doctor

Abstract: *Financial and non-financial reporting has been the primary means of communication between the firm and its stakeholders from its inception. Over the years, businesses and organizations have evolved to meet the ever-changing demands of the commercial and social environment. The integration and reciprocal connection of both financial and non-financial data is now the final link in the evolution of reporting. Integrated reporting is undoubtedly a significant step forward in the evolution of corporate reporting; nonetheless, it is critical to examine if stakeholders' information demands are sufficiently met and whether they will function as a universal communication tool for businesses and their stakeholders.*

The purpose of this study is to identify and assess the benefits and drawbacks of using integrated reporting as a tool for communicating with stakeholders. The examination of the literature, comparative analysis, as well as induction and deduction are the research methods utilized to attain the specified aim.

Key words: *corporate reporting, integrated reporting, communication with stakeholders*

JEL CLASSIFICATION: M40, M41

1. Introducere

De la începuturile sale, raportarea corporativă a fost un instrument vital pentru comunicarea între entități și părțile interesate. Evoluțiile sociale și economice rapide, pe de altă parte, determină schimbări în așteptările părților interesate, iar raportarea corporativă se dezvoltă continuu pentru a îndeplini aceste așteptări. Entitățile au multiplicat rapoartele de-a lungul anilor, extinzând gama de informații oferite părților interesate. Au fost create rapoarte privind problemele de marketing, sociale, de mediu și de dezvoltare durabilă, precum și privind respectarea principiilor guvernantei corporative, etc. Raportarea integrată este acum veriga finală în evoluția raportării organizației și o etapă importantă în dezvoltarea acesteia. Cu toate acestea, ar trebui să se ia în considerare dacă îndeplinește în mod adecvat nevoile de informații ale unei game largi de părți interesate.

Scopul acestei lucrări este de a identifica și analiza avantajele și dezavantajele raportării integrate ca instrument de comunicare cu părțile interesate. Pentru atingerea acestui scop, autorii au stabilit următoarele obiective:

- analiza bazei teoretice privind raportarea integrată;
- identificarea avantajelor și dezavantajelor raportării integrate în comunicarea cu părțile interesate;
- formularea unor concluzii în urma cercetării și stabilirea unor direcții pentru dezvoltarea cercetării privind relația dintre raportarea integrată și comunicarea cu părțile interesate.

Metodologia de cercetare. Pentru a parcurge obiectivele stabilite, am realizat o investigație documentară a studiilor prezentate anterior privind influența raportării integrate

⁴³ E-mail: carolinabarbieru@gmail.com, ASEM

⁴⁴ E-mail: svetlana.mihaila@ase.md, ASEM

⁴⁵ E-mail: veronica.grosu@usm.ro, USV

asupra comunicării cu părțile interesate, folosind o abordare bazată pe metoda observației, a analizei de documente și pe comparația rezultatelor înregistrate în diferite lucrări de specialitate. Suportul cercetării a inclus studiul prevederilor Cadrelui de Raportare Integrată, publicată de International Integrated Reporting Council, precum și lucrările din publicațiile științifice.

Importanța și actualitatea studiului sunt condiționate de metamorfozarea mediului de afaceri, precum și de nevoile părților interesate. Transparența companiilor în toate aspectele activității lor este acum o cerință esențială a pieței. Activitățile entităților pe lângă consecințele financiare au și dimensiune socială și de mediu. Raportarea corporativă este un instrument de comunicare a problemelor de mediu, sociale și de guvernare, care, împreună, formează responsabilitatea socială corporativă. Totuși, se pare că aceste rapoarte sunt capabile doar parțial să îndeplinească cerințele de informare ale părților interesate. Fără informații mai complete și mai cuprinzătoare, nici conducerea și nici investitorii nu se află în poziția de a lua decizii eficiente. Ca răspuns la nevoile de informații, a fost implementat conceptul de raportare integrată.

2. Conceptul de raportare integrată

În prezent, entitățile au o gamă largă de instrumente și metode de comunicare cu părțile interesate. Aceasta variază de la comunicarea directă, până la mass și social media. Desigur, niciuna dintre ele nu este perfectă și nu este capabilă să îndeplinească pe deplin așteptările tuturor grupurilor de părți interesate. Una dintre cele mai vechi și mai informative este raportarea corporativă.

Raportarea corporativă în sensul actual a fost implementată în anii 1970 și până în prezent a fost supusă unor schimbări permanente. În anii 1980 și 1990 au apărut noi rapoarte de afaceri, adică comentarii de gestionare, declarații de capital intelectual, guvernare și remunerații și rapoarte de mediu. Rapoartele care ar lua în considerare în același timp aspectele economice, sociale și de mediu ale activităților comerciale au fost publicate abia după 1997, odată cu apariția conceptului de tripple bottom line (Elkington, 1997), iar cu aproximativ 20 de ani în urmă companiile au început să ia în considerare pe o scară mai mare inițiativa raportării integrate.

Cercetările privind practicile de raportare a afacerilor, care atrag atenția asupra popularității crescânde a raportării integrate și care pot implica schimbări majore în comunicațiile de afaceri, sunt conduse de cele mai mari companii de consultanță din lume, instituții precum KPMG, Banca Mondială, Organizația Națiunilor Unite, Comisia Europeană, organizațiile internaționale de contabilitate, etc.

În prezent, în marea majoritate a țărilor, raportarea CSR, precum și raportarea integrată sunt emise în mod voluntar. Cu toate acestea, unii investitori și activiști în domeniul durabilității își continuă solicitarea de raportare integrată obligatorie. Fără îndoială, o anumită influență în promovarea raportării integrate a avut-o Africa de Sud, cu primele sale cerințe de raportare integrată pentru toate companiile listate la bursa Johannesburg Securities Exchange (JSE), începând de la 1 martie 2010. King III recomandă organizațiilor să adopte raportarea integrată pe o bază „aplică sau explică” ceea ce înseamnă că trebuie să emită raportul integrat sau să explice de ce nu fac acest lucru. Între timp, cel mai înalt grad de raportare integrată se practică în Brazilia, Germania, Africa de Sud, Suedia și Regatul Unit, prin urmare, companiilor din aceste țări li se recomandă să continue să exercite leadership pentru a contribui la crearea unei societăți globale mai durabile (Eccles și Serafeim, 2011).

Raportarea financiară în forma sa actuală nu oferă informații cu privire la perspectivele de afaceri, adică cu privire la tipurile de riscuri și la amenințările legate de activitățile entității, cu privire la investițiile și proiectele realizate, și privind activitățile de mediu și factorii intangibili care afectează valoarea companiei.

Raportarea financiară tradițională nu mai poate face față așteptărilor investitorilor, cum ar fi o transparență sporită, sfera largă a informațiilor prezentate, informații care permit pregătirea previziunilor situației financiare, informații descriptive și dezvoltări voluntare, etc.

The Institute of Chartered Accountants in England and Wales (ICAEW) au identificat un șir de punctele slabe esențiale ale rapoartelor financiare tradiționale, cum ar fi: concentrarea pe datele istorice și pe indicatori decât pe indicatorii non-financiari ai succesului financiar viitor, eșecul în a satisface în mod adecvat nevoile utilizatorilor, concentrarea pe măsurarea fiabilă a activelor decât pe active necunoscute și cunoștințe care stau la baza succesului unei întreprinderi moderne, concentrarea pe date agregate și pe abordarea pe termen scurt, etc (ICAEW, 2010).

Părerii similare are și cercetătorul polonez Bek-Gaik, care a identificat câteva dezavantaje ale raportării tradiționale, prezentate în figura 1.

Figura 1. Dezavantajele raportării tradiționale

Sursa: în baza (B. Bek-Gaik, 2015)

Până în prezent, formatul de raportare a necesitat o serie de modificări pentru a-l adapta la nevoile unei game largi de părți interesate. Un concept modern de raportare integrată poate fi soluția pentru a aborda multe, dacă nu toate, problemele și neajunsurile raportării tradiționale.

Noțiunea de raportare integrată a apărut în cercetările științifice de specialitate de aproape două decenii. În 1995, cercetătorii Eccles și Mavrinac au prezentat rezultatele cercetărilor sale care confirmă interesul pieței pentru informațiile non-financiare (Eccles și Mavrinac, 1995), iar cărțile publicate ulterior au fost furnizate dovezi suplimentare cu privire la necesitatea suplimentării raportării tradiționale cu informații despre aspectele non-financiare, împreună cu indicațiile privind modul în care raportarea corporativă ar putea fi îmbunătățită (Eccles și colab., 2001; DiPiazza și Eccles, 2002).

Este de menționat, că un aport deosebit, ce ține de importanța raportării integrate, de obiective și scop, de relația cu utilizatorii, la etapa actuală, au adus prin lucrările sale cercetătorii din România și R. Moldova, Cosmulese, C. G., Socoliuc, M., Ciubotariu, M. S., Mihaila, S., Grosu, V. (2019) și cu o altă lucrare același gup de autori în anul (2020).

Pentru a unifica conceptul de raportare integrată, International Integrated Reporting Council a elaborat cadrul internațional IR. Obiectivul de bază al cadrului este stabilirea principiilor directe și a elementelor de conținut care guvernează conținutul general al unui raport integrat și explicarea conceptelor fundamentale care stau la baza acestora (IIRC, 2011).

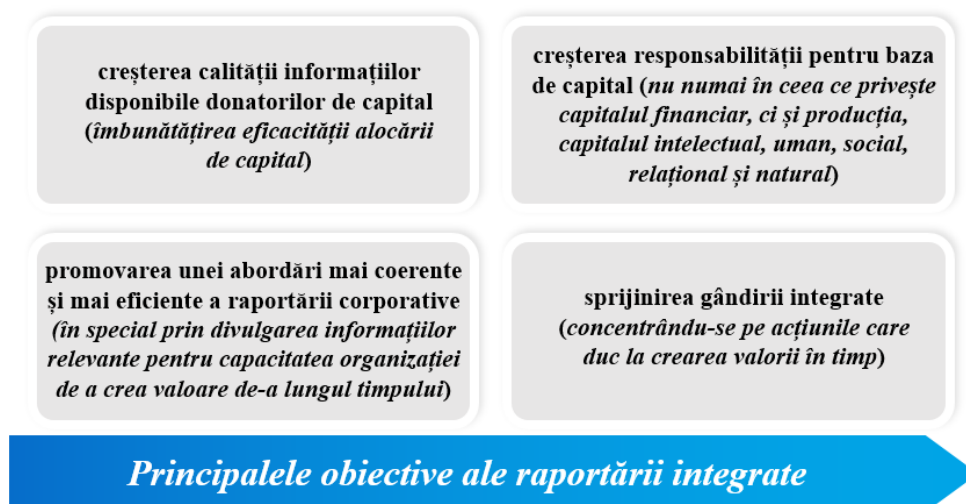

Figura 2. Principalele obiective ale raportării integrate

Sursa: în baza (IIRC, 2011)

Obiectivele prezentate în figura 2 se referă la două aspecte fundamentale, calitatea informațiilor dezvăluite și conținutul raportului, care ar trebui să fie definit prin luarea în considerare a nevoilor de informații ale părților interesate. Toate aceste principii sunt de o importanță cheie pentru o comunicare eficientă cu părțile interesate. În afară de principiile prezentate, cadrul IR stabilește și elementele de bază care ar trebui prezentate într-un raport integrat, printre care se numără: prezentarea organizațională și a mediului extern, guvernanta, modelul de afaceri, riscurile și oportunitățile, strategia și alocarea resurselor, performanța, perspectivele, baza de pregătire și prezentare, orientările generale de raportare (IIRC, 2011).

IIRC este format din autorități de reglementare a valorilor mobiliare și organizații de standardizare de sustenabilitate, reprezentanți ai companiilor, investitorilor și societății civile, reprezentanți a mediului academic, a căror misiune este de a crea un cadru de raportare integrat acceptat la nivel global care să reunească aspectele financiare, de mediu, sociale și de guvernanta, informații prospective și retrospective într-un format clar, concis, consecvent și comparabil pentru a satisface nevoile unei economii globale durabile.

Raportarea integrată reunește informații materiale despre strategia, guvernanta, performanța și perspectivele unei organizații într-un mod care reflectă contextul comercial, social și de mediu în care operează, oferind o reprezentare clară și concisă a modului în care o organizație prezintă modalitatea de administrare și creare a valorii, în timp prezent și viitor. Raportarea integrată combină cele mai importante elemente de informații raportate în prezent în aspecte de raportare separate într-un întreg coerent și important, prezentând conectivitatea dintre ele și explicând modul în care acestea afectează capacitatea unei organizații de a crea și de a susține valoarea pe termen scurt, mediu și lung (IIRC, 2011).

3. Raportarea integrată – mijloc de îmbunătățire a comunicării cu părțile interesate

Identificarea beneficiilor raportării integrate ar trebui să înceapă cu sfera de prezentare a informațiilor. Problemele cheie sunt informațiile non-financiare, în special informațiile referitoare la conceptul de management care vizează echilibrarea efectelor economice sociale și de mediu, adică conceptul de responsabilitate socială a întreprinderilor și dezvoltare durabilă. Prezentarea informațiilor cu privire la activitățile sociale, economice și de mediu întreprinse, punerea în aplicare a conceptului de responsabilitate socială corporativă sau dezvoltare durabilă, a sistemelor de management și altor informații non-financiare pot fi un element al construirii valorii economice și sociale a întreprinderii mai mare decât resursele materiale tradiționale (Szczepankiewicz, 2014).

Datele privind resursele materiale tradiționale nu pot reprezenta întregul potențial al organizației. Raportarea integrată își propune să prezinte nu numai capitalul financiar, producția și capitalul natural, adică capitalul care poate fi ușor înregistrat și descris, ci și capitalul uman, intelectual și social și relațional, unde adevărata valoare a unei companii este ascunsă. Cu toate acestea, organizația fără cunoștințele și experiența angajaților, know-how-ul, procedurile, brevetele etc., nu poate concura eficient pe piață.

Trebuie remarcat faptul că prezentarea unor astfel de informații este un avantaj pe de o parte și un dezavantaj pe de altă parte. În primul rând, este extrem de dificil și consumator de timp colectarea, analiza și prelucrarea datelor privind capitalul intelectual, uman și relațional în scopul pregătirii unui raport. Unele elemente sunt dificil de identificat și descris. Există, de asemenea, o problemă cu includerea lor în conturi. În al doilea rând, astfel de informații sunt, de obicei, puternic protejate de companie împotriva oponentilor pieței, deoarece constituie un element important în construirea unui avantaj competitiv.

În zilele noastre, în era cantității enorme de informații, accesul la informații nu este cel mai important element, calitatea informației prezentate este cea care face diferența. Un raport integrat pregătit într-un mod adecvat, în special în ceea ce privește calitatea și fiabilitatea informațiilor și prezentarea informațiilor despre activitățile realizate în beneficiul societății poate constitui un instrument de bază pentru comunicarea cu părțile interesate (Szczepankiewicz, 2014).

O problemă majoră în timpul implementării raportării integrate poate fi implementarea timpurie a acestuia. Managerii trebuie să facă față provocării de a obține informații în scopul pregătirii unui raport. Sistemele de management și contabilitate nu pot furniza întotdeauna toate datele necesare (Szczepankiewicz, 2014). Soluția la această problemă poate fi introducerea standardului XBRL (*Extensible Business Reporting Language*), care permite automatizarea proceselor de raportare prin conectarea la sistemele de contabilitate financiară și de management existente ale companiei. Utilizarea standardului XBRL în procesul de pregătire a raportului integrat poate diminua semnificativ costurile acestuia, reducând numărul de persoane implicate în procesul de pregătire a raportului și timpul consumat pentru aceasta. Concomitent, prin implementarea acestui standard posibilitățile de comunicare ale raportului se pot îmbunătăți, facilitând căutarea și analiza datelor, precum și făcându-le mai comparabile.

Din perspectiva comunicării cu părțile interesate, conceptul de raportare integrată are marele avantaj al integrării datelor financiare și non-financiare într-un singur document. Acest lucru crește eficiența cercetării și analizei datelor de către părțile interesate, care până acum trebuiau să caute prin numeroase publicații și documente prezentate de entități.

Fără îndoială, cea mai importantă caracteristică a raportului integrat este implicarea părților interesate în procesul de definire a conținutului raportului integrat. În timpul pregătirii unui raport integrat, este necesar să se identifice părțile interesate cheie și nevoile lor de informare, deoarece compania nu creează valoare în mod izolat, ci mai degrabă prin relații cu părțile interesate (IIRC, 2011). Implicarea părților interesate în procesul de definire a conținutului raportului schimbă rolul raportării organizației dintr-un instrument de comunicare unilaterală cu părțile interesate într-un instrument bidirecțional.

Conceptul de raportare integrată are atât avantaje, cât și dezavantaje. Acesta elimină numeroase imperfecțiuni ale raportării tradiționale a organizației, raportul integrat fiind acum cel mai cuprinzător și mai accesibil instrument de comunicare cu părțile interesate.

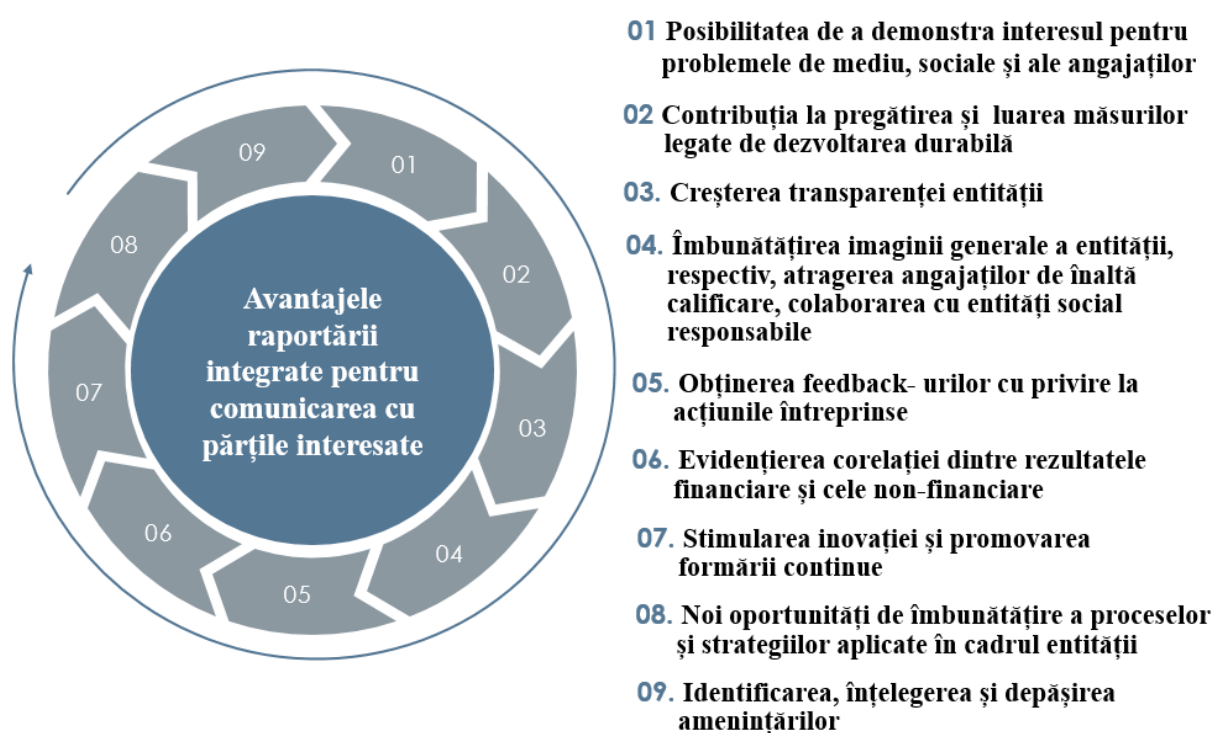

Figura 3. Avantajele raportării integrate pentru comunicarea cu părțile interesate

Sursa: elaborat de autori

De asemenea, este necesar de menționat faptul că raportarea integrată nu este încă un instrument perfect de comunicare transparentă cu utilizatorii lor. În majoritatea țărilor, nu există nicio obligație de a publica informații despre responsabilitatea socială corporativă. Acest fapt generează un șir de dezavantaje ale raportării integrate în raport cu comunicarea cu părțile interesate, evidențiate în figura 4.

Figura 4. Dezavantajele raportării integrate pentru comunicarea cu părțile interesate

Sursa: elaborat de autori

Rezultatele interviurilor realizate pentru Comisia Europeană (CE) au arătat că mulți cititori se așteaptă ca rapoartele de sustenabilitate să fie integrate cu situațiile financiare (Wensen și colab., 2011). Aceștia susțin că rapoartele integrate oferă o serie de avantaje, dar barierele pregătirii lor nu pot fi ignorate, ceea ce reprezintă, fără îndoială, o provocare de depășit pentru entitățile raportoare.

Suținătorii raportării integrate confirmă că includerea tuturor aspectelor non-financiare în raportarea corporativă într-un mod adecvat ar ajuta la orientarea luării deciziilor de afaceri într-o direcție mai durabilă. De asemenea, aceștia susțin că calitatea raportării s-ar îmbunătăți,

deoarece întreprinderile ar oferi o imagine strategică a problemelor care sunt esențiale pentru durabilitatea și succesul lor pe termen lung (Stevenson, 2011).

Deși rapoartele integrate sunt benefice atât pentru organizațiile de raportare, cât și pentru mediul de afaceri, se remarcă faptul că tranziția de la sistemul de raportare existent la sistemul integrat de raportare va necesita un angajament considerabil din partea tuturor participanților.

4. Concluzii

În contextul mediului din zilele noastre, o comunicare adecvată cu părțile interesate devine baza succesului entităților. Dezvoltarea tehnologică rapidă, progresul globalizării și schimbările sociale au dus la apariția multor forme moderne de comunicare între companie și părțile interesate. Raportarea corporativă tradițională s-a adaptat încet pentru a satisface nevoile de informații ale unei game largi de părți interesate.

Ultima verigă în lanțul de evoluție al raportării corporative este raportul integrat care integrează datele financiare și nefinanciare într-un singur document cuprinzător. Rapoartele integrate încep să se dezvolte ca urmare a obiectivului entităților de a încorpora responsabilitatea socială în strategia de afaceri. Acest tip de rapoarte reflectă preocupările economice, sociale și de mediu care au fost produse anterior și care sunt planificate să fie implementate în viitor. În consecință, acestea oferă o bază fermă pentru ca părțile interesate din interiorul și exteriorul entității să ia decizii.

Pe de altă parte, raportarea integrată implică provocări considerabile pentru departamentul de contabilitate al entităților și pentru părțile interesate ale acestora. Totuși, analizând beneficiile raportării integrate, merită depuse toate eforturile pentru dezvoltarea acestei abordări a comunicării entității. Succesul raportării integrate depinde de cooperarea unei game largi de participanți din diferite departamente din cadrul entității. Raportarea integrată nu este un moft, ci un semn al vremurilor viitoare și putem presupune că un singur sistem de raportare integrată de comunicare a companiilor ar putea sprijini atât managementul intern, cât și utilizatorii externi în luarea deciziilor corecte.

Raportarea integrată elimină multe dintre neajunsurile raportării tradiționale, prin asigurarea unui acces mai ușor la informații, îmbunătățirea comparabilității, conectarea datelor, implicarea părților interesate în procesul de definire a conținutului unui raport, etc.

Toate aceste caracteristici sunt esențiale pentru construirea unui canal adecvat de comunicare cu părțile interesate și de comunicare bilaterală, deoarece prin implicarea părților interesate în procesul de definire a conținutului unui raport, o întreprindere poate răspunde așteptărilor lor. Raportarea integrată nu este lipsită de defecte, prezentarea unei cantități excesive de informații, în special cu privire la procesul de creare a valorii, poate reprezenta o anumită amenințare pentru funcționarea organizației. Din acest motiv, este esențial de a continua cercetarea implicațiilor raportării integrate în comunicarea cu părțile interesate, din diferite perspective și abordări, pentru a putea cu certitudine afirma în ce măsură raportarea integrată poate avea efect asupra îmbunătățirii comunicării corporative. Luând în considerare că multe entități deja au aplicat raportarea integrată, ar fi interesant de a analiza dintr-o perspectivă empirică corelația dintre raportarea integrată și comunicarea cu părțile interesate.

Referințe:

1. Bek-Gaik B. (2015). Integrated Reporting – Selected Issues. *Ubezpieczenia: Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego*, 479–491.
2. Chersan I.C. (2015). Study on Practices and Tendencies in Integrated Reporting. *Audit Financiar*, (13(129)), 91–101.
3. Cosmulese, C. G., Socoliuc, M., Ciubotariu, M. S., Mihaila, S., & Grosu, V. (2019). An empirical analysis of stakeholders' expectations and integrated reporting quality. *Economic research-Ekonomska istraživanja*, 32(1), 3963-3986.
4. DiPiazza, S.A., Eccles, R.G. (2002). *Building Public Trust: The Future of Corporate Reporting*. New York: John Wiley & Sons.

5. Eccles, R.G., Krzus, M.P. (2010). *One Report: Integrated Reporting for a Sustainable Strategy*. New Jersey: John Wiley & Sons.
6. Eccles R.G., Krzus M.P., Ribot S. (2015). Model of Best Practice in Integrated Reporting. *Journal of Applied Corporate Finance* (27(2)), 103-115.
7. Eccles, R.G., Mavrinac, S. (1995). Improving the Corporate Disclosure Process. *Sloan Management Review*, (36(4)), 11-25.
8. Eccles, R. G., Serafeim, G. (2011). Leading and lagging countries in contributing to a sustainable society. Harvard Business School Working Knowledge.
9. Eccles, R.G., Herz, R.H., Keegan, E.M., Phillips, D.M.H. (2001). *The ValueReporting Revolution: Moving Beyond the Earnings Game*. New York: John Wiley & Sons.
10. Elkington, J. (1997). *Cannibals with Forks: The Triple Bottom Line of 21st Century Business*. Oxford: Capstone.
11. ICAEW, *New Reporting Models For Business*. Information for Better Markets initiative, <https://www.icaew.com/-/media/corporate/files/technical/financialreporting/information-for-better-markets/ifbm/new-reporting-models-for-business2010-version.ashx>
12. International Integrated Reporting Committee, (2011) *Towards Integrated Reporting. Communicating Value In the 21st Century*.
13. Matten, D., Moon, J. (2008). “Implicit” and “Explicit” CSR: A Conceptual Framework for a Comparative Understanding of Corporate Social Responsibility. *Academy of Management Review*, (33(2)), 404–424.
14. Socoliuc, M., Cosmulese, C. G., Ciubotariu, M. S., Mihaila, S., Arion, I. D., & Grosu, V. (2020). Sustainability reporting as a mixture of CSR and sustainable development. A model for micro-enterprises within the romanian forestry sector. *Sustainability*, 12(2), 603.
15. Stevenson, N. (2011). New Dawn for Reporting. *Accountancy Futures*, ACCA, Ediția 03, Februarie, 11.
16. Szczepankiewicz E. (2014). Evolution of Reporting Enterprises – Problems of Ensuring Comparability in Integrated Report on Sustainability and Socially Responsible Companies. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego* (71), 135–148.
17. Wensen, K. V., Broer, W., Klein, J., Knopf, J. (2011). *The state of play in sustainability reporting in the EU*. Publication commissioned under the European Union's Programme for employment and social solidarity–progress (2007-2013). Amsterdam, Berlin.